

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Екскурсознавство та музеєзнавство» на отримання другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 106 «Географія» ОПП «Фізична географія»

Викладач: Карпюк Зоя Костянтинівна, кандидат географічних наук

Контактна інформація викладача:

Телефон: 0959385377

Електронна пошта: karpyuk.zk@ukr.net

Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С

Волинського національного університету імені Лесі Українки

Кафедра – фізичної географії

Факультет – географічний

1. Коротка анотація дисципліни. Навчальна дисципліна «Екскурсознавство і музеєзнавство» належить до переліку вибірових дисциплін, спрямована на набуття студентами теоретико-методичних, технологічних базових знань моделювання і проведення високоефективної екскурсії, принципів і прикладних аспектів музейної діяльності.

2. Структура курсу: лекції – 28 год., практичні – 26 год., самостійна робота – 114 год. консультації – 12 год. (6 кредитів, 180 год.)

3. Пререквізити і постреквізити дисципліни.

Пререквізити:

- географія (фахові компетентності: здатність оцінювати природні ресурси, вплив метеофізичних умов на здоров'я людини; визначати рекреаційну ємність природно-територіальних комплексів; аналізувати регіональні соціокультурні особливості);
- рекреалогія (розуміти зміст рекреаційних потреб людини, рекреаційної діяльності, характеризувати окремі типи рекреаційних занять, цикли рекреаційної діяльності, рекреаційну сутність екскурсій; знати зміст понять: рекреаційний потенціал, рекреаційні ресурси, рекреаційні умови, рекреаційна ємність, рекреаційне навантаження тощо);
- психологія (здатність аналізувати психологічні мотиви, що спонукають до подорожі і відповідають потребам в зміні оточення);
- соціологія (розуміти різноманітність соціальних зв'язків, що формують соціальні структури: суспільство, культуру, науку, мистецтво);
- культурологія (здатність аналізувати специфіку розвитку матеріальної і духовної культури нації у певному конкретно-історичному періоді);
- історія (здатність аналізувати джерела минулого: письмові, етнографічні, археологічні, – для встановлення послідовності та причин певних подій, оцінки об'єктивності описаних фактів тощо);
- краєзнавство (знати історію, культуру, фізико-географічні особливості свого краю, здатність визначати його екскурсійний ресурсний потенціал, створювати нові екскурсійні маршрути).

Постреквізити: географія туризму, рекреаційна географія, економіка та організація туризму, географія сфери обслуговування, маркетинг туризму, туризмознавство.

4. Мета та основні завдання дисципліни.

Мета вивчення дисципліни – дослідження екскурсій та музейних установ як соціокультурного явища, їх місця у формуванні людських цінностей; засвоєння основних понять теорії, методології і методики екскурсійної діяльності; набуття практичних навичок в проектуванні та проведенні екскурсій; оволодіння технологічними аспектами організації музейної справи.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є:

- усвідомлення важливості екскурсійної та музейної справи як одних із дієвих форм пізнання минулого і сьогодення, відновлення історичної пам'яті суспільства;
- засвоєння основ теорії екскурсійної справи;
- усвідомлення науково-прикладних, освітніх, пізнавальних, виховних цілей організації проведення екскурсій та музейної діяльності;
- оволодіння сукупністю методичних прийомів створення і проведення екскурсій, та прийомів активізації пізнавальної діяльності екскурсантів;
- засвоєння знань про особливості музейних фондів і експозицій, специфіку організації екскурсійного обслуговування в музейних установах;
- розуміння сучасного стану та тенденцій розвитку екскурсійної справи і музейної діяльності, перспектив посилення їх ролі у складовій туристського продукту;
- засвоєння знань щодо проектування нової екскурсії;
- оволодіння комплексом спеціалізованих вмінь і навичок роботи з екскурсійною групою.

5. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів.

Загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність до проведення досліджень на відповідному рівні; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність працювати автономно; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність

зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності: здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів; здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства; здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах; самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати; здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності; розуміння змісту екскурсій та музейних установ як одних із дієвих форм пізнання минулого і сьогодення та відновлення історичної пам'яті, усвідомлення їх ролі у формуванні загальнолюдських цінностей; засвоєння основ теорії екскурсійної та музейної справи; вивчення закономірностей процесів накопичення і збереження соціальної інформації, пізнання і передачі знань посередництвом музейних предметів; набуття практичних навичок в проектуванні та проведенні екскурсій; оволодіння технологічними аспектами організації музейної справи, проведення музейних експедицій, зберігання музейних фондів, створення музейних експозицій.

6. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Методика проектування екскурсій.

Методика і техніка проведення екскурсій.

Тема 1. Вступ. Екскурсії в системі туристично-рекреаційної діяльності. Основи екскурсійної теорії. Основні теоретико-методологічні положення екскурсознавства та науково-прикладні засади організації екскурсійної діяльності. Найважливіші аспекти екскурсознавства: науково-методичний, просвітницький, пізнавальний, виховний, емоційно-естетичний.

Тема 2. Екскурсія – основний об'єкт дослідження екскурсознавства. Сутність, ознаки, функції екскурсій. Етапи становлення екскурсійної справи. Ознаки (елементи) екскурсій; її функції; вимоги до інформації, засобів, методів популяризації інформаційно-екскурсійної роботи. Особливості екскурсійного методу: наочність в екскурсії; комплексний характер сприйняття екскурсійного матеріалу; наявність трьох основних елементів: показу, розповіді та руху; оптимальна взаємодія екскурсовода, екскурсійних об'єктів та екскурсантів під час проведення екскурсій.

Тема 3. Етапи розробки нової екскурсійної послуги. Затвердження інноваційного екскурсійного продукту. Вимоги до організації процесу та до результатів проектування екскурсійної послуги. Мета підготовчого (попереднього) етапу –

накопичення матеріалу для створення екскурсії: визначення теми, мети та завдань екскурсії; відбір і вивчення літературних та інших джерел; підбір і вивчення екскурсійних об'єктів. Другий етап. Послідовність складного творчого процесу розробки нової екскурсії: складання маршруту; об'їзд маршруту; складання контрольного тексту; комплектація «портфеля екскурсовода»; визначення методичних прийомів проведення екскурсії; складання технологічної карти. Завершальний етап моделювання екскурсії – проведення пробної екскурсії (прийом–здача) – «обкатка» екскурсії, її затвердження для впровадження в практику роботи.

Тема 4. Методичні прийоми показу під час проведення екскурсії. Схема послідовності дій екскурсовода щодо показу об'єкта. Методичне забезпечення надання екскурсійних послуг. Завдання та класифікація методичних прийомів. Структура екскурсій. Прийоми показу: попереднього огляду, локалізації подій, зорової реконструкції, зорового монтажу, абстрагування, інтеграції, зорового порівняння, панорамного показу. Зразкова схема послідовності дій екскурсовода щодо показу об'єкта.

Тема 5. Методичні прийоми руху і розповіді під час проведення екскурсії. Особливі методичні прийоми. Прийоми руху: панорамного показу, руху навколо об'єкта, руху до пам'ятника, «шляхом героїв». Прийоми розповіді: екскурсійної довідки, опису, пояснення, характеристики, коментаря, репортажу, цитування, посилення на авторитети, посилення на свідків, літературного монтажу. Особливі методичні прийоми: ритуалу, дослідження, зустрічі з учасниками подій.

Тема 6. Організаційно-технологічні засади екскурсійного обслуговування. Дотримання вимог техніки безпеки екскурсантів під час екскурсій. Основні вимоги до техніки проведення екскурсії: перевірка екскурсоводом необхідної документації, знайомство з групою, розміщення групи біля об'єктів показу, вихід й повернення екскурсантів в автобус, пересування екскурсантів, місце екскурсовода, дотримання часу, відведеного на екскурсію в цілому й розкриття окремих підтем; техніка проведення розповіді під час руху автобуса, відповіді на запитання екскурсантів, паузи в екскурсії; техніка використання «портфеля екскурсовода»; дотримання елементів ритуалу. Організація та використання вільного часу туристів на екскурсіях. Дотримання вимог техніки безпеки туристів під час екскурсій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Основні напрямки музейної справи. Екскурсійна діяльність в музеях.

Тема 7. Музеєзнавство: структура, організація діяльності. Функції музеїв: документування, формування світогляду і системи ціннісних орієнтацій, розвиток творчої активності особистості, забезпечення історичної наступності, розширення можливостей для пізнання. Екскурсія – найпопулярніша класична форма знайомства з експозиціями. Основні принципи побудови музейної експозиції.

Тема 8. Основні напрямки роботи музеїв. Комплектування музейних фондів, облік, інвентаризація та каталогізація музейних колекцій, консервація і зберігання музейних фондів. Формування та презентація тематичних експозицій.

Тема 9. Формування та презентація тематичних екскурсій в музеях. Зміст музейних екскурсій. Особливості проведення музейних екскурсій.

Тема 10. Музеї України. Перспективи розвитку музейної мережі країни та організації екскурсійної справи в музейних установах. Пам'ятки світового значення України. Ареали найбільшої концентрації музеїв національного значення: Середнє Подніпров'я, Карпатський туристський регіон. Музейна мережа Полісся.

Тема 11. Музеї Волині. Необхідність формування сучасної маркетингово-інформаційної стратегії для популяризації екскурсійної і музейної діяльності. Історичні, краєзнавчі, мистецтвознавчі, етнографічні, природничі, галузеві музеї Волинської області. Комунікативна роль музеїв області.

7. Організація навчання.

Навчальний процес включає: лекції з використанням мультимедіапроектора та інших технічних засобів навчання; практичні заняття, самостійну роботу. Під час викладання лекційного курсу використовуються *методики проблемного і евристичного* навчання шляхом застосування таких *форм навчання* як аналітичні та проблемні лекції, дискусії. Мета проведення таких лекцій – розвиток у студентів логічного та самостійного осмислення матеріалу навчальної дисципліни. Практичні заняття включають виконання аудиторних завдань та завдань дослідницького характеру, опрацювання наукових джерел за певною проблематикою. Застосовуються такі *форми та методи навчання*: підготовка повідомлень, міні-проектів для обговорення в академічних групах, презентація результатів дослідження, зокрема виступ на конференції, науковому семінарі, метод ситуаційного аналізу (кейс-метод). Самостійна робота студентів передбачає підготовку до практичних занять, опрацювання рекомендованої наукової літератури, написання повідомлень, тез, доповідей, формування презентацій, підготовку до контрольних робіт та іспиту. Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони виконані згідно зазначених вимог, розкривають зміст завдання, здані у зазначені терміни, не мають логічних і граматичних помилок. Консультації з викладачем щодо виконання завдань самостійної роботи студентів проводяться згідно затвердженого графіку консультацій. За умови невиконання і відсутності завдання оцінка 0 балів.

Форми контролю: поточне оцінювання: виконання та здача практичних робіт (ПО), тестові завдання (Т), розгляд конкретних ситуацій (РКС), тези (ТЗ), семінари (С); модульний контроль: модульна контрольна робота (МКР); підсумковий контроль у формі екзамену.

8. Політика курсу.

Академічна доброчесність: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями. Відсутність посилань на використані джерела, списування робіт інших осіб є прикладами академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування. Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників СНУ імені Лесі українки» (<https://ra.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>).

Відвідування занять дає можливість вчасно і якісно виконати передбачені для вивчення навчальної дисципліни завдання, отримати відповідні загальні та фахові компетентності. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, зазначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та контрольного опитування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом. Складання модулів відбувається лише раз, відповідно до встановленого терміну, оскільки є можливість отримати бали на семестровому екзамені.

Політика виставлення балів. Враховуються бали поточного (40 балів) та модульного оцінювання (60 балів). При цьому враховуються присутність на заняттях та активність студента під час занять, вимоги академічної доброчесності, своєчасність виконання завдання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	Для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

**Структурно-логічна схема організації занять
та поточного оцінювання отриманих компетентностей**

Фахові компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка сформованості компетентностей	
			форма контролю	бал
1	2		3	4
Змістовий модуль 1. Методика проектування екскурсій. Методика і техніка проведення екскурсій				
<i>Тема 1. Вступ. Екскурсії в системі туристично-рекреаційної діяльності. Основи екскурсійної теорії</i>				
Здатність аналізувати основні теоретико-методологічні положення екскурсознавства та науково-прикладні засади організації екскурсійної діяльності, найважливіші аспекти екскурсознавства.	Лекція	Вступна лекція	Робота на лекції	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури	ТЗ, С, Р	1
<i>Тема 2. Екскурсія – основний об’єкт дослідження екскурсознавства. Сутність, ознаки, функції екскурсій. Етапи становлення екскурсійної справи</i>				
Знати елементи екскурсій; основні функції, вимоги до засобів, методів популяризації інформаційно-екскурсійної роботи. Аналізувати особливості екскурсійного методу: наочність в екскурсії; комплексний характер сприйняття екскурсійного матеріалу; наявність трьох основних елементів: показу, розповіді та руху; оптимальна взаємодія екскурсовода, екскурсійних об’єктів та екскурсантів під час проведення екскурсій.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекцій, Інт.-ресурсів, виконання завдань	ТЗ, С	2
<i>Тема 3. Етапи розробки нової екскурсій. Затвердження інноваційного екскурсійного продукту</i>				
Усвідомлювати вимоги до організації процесу та до результатів проектування екскурсійної послуги, мету підготовчого (попереднього) етапу; послідовність творчого процесу розробки нової екскурсій: складання маршруту, об’їзд маршруту, складання контрольного тексту, комплектація «портфеля екскурсовода», визначення методичних прийомів проведення екскурсій, складання технологічної карти; проведення пробної екскурсій на завершальному етапі моделювання екскурсій.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Обговорення, виконання завдань	ПО, РКС	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури	ТЗ, С	0,5

Продовження таблиці

1	2	3	4	
<i>Тема 4. Методичні прийоми показу під час проведення екскурсії. Схема послідовності дій екскурсовода щодо показу об'єкта</i>				
Знати методичне забезпечення надання екскурсійних послуг, класифікацію методичних прийомів, структуру екскурсій; прийоми показу: попереднього огляду, локалізації подій, зорової реконструкції, зорового монтажу, абстрагування, інтеграції, зорового порівняння, панорамного показу; зразкову схему послідовності дій екскурсовода щодо показу об'єкта.	Лекція	Лекція-диспут	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, виконання завдань	ПО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ТЗ, С	0,5
<i>Тема 5. Методичні прийоми руху і розповіді під час проведення екскурсії. Особливі методичні прийоми</i>				
Аналізувати методичні прийоми руху: панорамного показу, руху навколо об'єкта, руху до пам'ятника, «шляхом героїв»; прийоми розповіді: екскурсійної довідки, опису, пояснення, характеристики, коментаря, репортажу, цитування, посилання на авторитети, посилання на свідків, літературного монтажу; особливі методичні прийоми: ритуалу, дослідження, зустрічі з учасниками подій.	Лекція	Лекція-диспут	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, виконання завдань	ПО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, виконання завдань	ТЗ, С	0,5
<i>Тема 6. Організаційно-технологічні засади екскурсійного обслуговування. Дотримання вимог техніки безпеки екскурсантів під час екскурсій</i>				
Знати основні вимоги до техніки проведення екскурсій, організації та використання вільного часу туристів на екскурсіях, дотримання вимог техніки безпеки туристів під час екскурсій.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	2,5
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури	ТЗ, С	0,5
Кількість балів за змістовий модуль 1	Лекції			8
	Практичні заняття			7
	Самостійна робота			5
Максимальна кількість балів за модуль 1			20	
Змістовий модуль 2. Основні напрямки музейної справи. Екскурсійна діяльність в музеях				
<i>Тема 7. Музеезнавство: структура, організація діяльності</i>				
Аналізувати функції музеїв: документування, формування світогляду і системи ціннісних орієнтацій, розвиток творчої активності особистості, забезпечення історичної наступності, розширення можливостей для пізнання. Усвідомлювати основні принципи побудови музейної експозиції.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекцій, Інт.-ресурсів, виконання завдань	ТЗ, С	2

1	2	3	4	
<i>Тема 8. Основні напрямки роботи музеїв</i>				
Здатність розуміти зміст процесу комплектування музейних фондів, їх обліку, інвентаризації та каталогізації музейних колекцій, консервації і зберігання, формування та презентації тематичних експозицій.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, виконання завдань	ПО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, виконання завдань	ТЗ, С	1
<i>Тема 9. Формування та презентація тематичних екскурсій в музеях</i>				
Здатність розуміти зміст музейних екскурсій, аналізувати особливості проведення музейних екскурсій.	Лекція	Проблемна лекція	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, виконання завдань	ПО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, вик. завдань	ТЗ, С	1
<i>Тема 10. Музеї України. Перспективи розвитку музейної мережі країни та організації екскурсійної справи в музейних установах</i>				
Знати пам'ятки світового значення України, ареали найбільшої концентрації музеїв національного значення: Середнє Подніпров'я, Карпатський туристський регіон, музейну мережу Полісся.	Лекція	Лекція-диспут	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, вик. завдань	ПО, Т	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, вик. завдань	ТЗ, С	0,5
<i>Тема 11. Музеї Волині. Необхідність формування сучасної маркетингово-інформаційної стратегії для популяризації екскурсійної і музейної діяльності</i>				
Знати історичні, краєзнавчі, мистецтвознавчі, етнографічні, природничі, галузеві музеї Волинської області, усвідомлювати комунікативну роль музеїв області.	Лекція	Лекція-диспут	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, вик. завдань	ПО, Т	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, реком. літерат.	ТЗ, С, Р	0,5
Кількість балів за змістовий модуль 2	Лекції			5
	Практичні заняття			10
	Самостійна робота			5
Максимальна кількість балів за модуль 2				20

Примітка. Виконання та здача практичних робіт (ПО), тестові завдання (Т), розгляд конкретних ситуацій

(РКС), тези (ТЗ), семінари (С), реферат (Р).

9. Завдання до самостійної роботи

Самостійне завдання полягає у виконанні реферату відповідно до поданої нижче тематики. Самостійна робота повинна мати обсяг 15–20 сторінок рукописного тексту на аркушах формату А–4, переплетених або поданих у файлової папці. У роботі мають бути представлені такі структурні частини: титульна сторінка, оформлена за стандартними вимогами, зміст, вступ із обґрунтуванням структури роботи, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки.

При вивченні курсу «Екскурсознавство та музеєзнавство» студентам пропонується самостійно опрацювати такі теми:

1. Рекреаційна сутність дозвілля. Соціально-філософський і культурологічний сенс екскурсій, їх місце у формуванні загальнолюдських цінностей.
2. Науково-методичний, просвітницький, пізнавальний, виховний, емоційно-естетичний аспекти екскурсознавства.
3. Завдання екскурсійної справи для реалізації сучасних завдань оздоровлення і духовного збагачення, національно-культурного відродження і самоідентифікації українського народу.
4. Екскурсії у сфері туристично-дозвіллевих послуг.
5. Організаційно-правові засади функціонування екскурсійних установ.
6. Історичні етапи екскурсійної діяльності.
7. Особливості сучасного розвитку індустрії дозвілля в Україні.
8. Організація підприємництва у сфері надання екскурсійних послуг.
9. Екскурсії в системі рекреаційної діяльності.
10. Класифікаційні ознаки екскурсій та їх розгорнута характеристика.
11. Особливості оглядових (багатопланових) екскурсій.
12. Тематичні екскурсії, особливості їх проведення.
13. Класифікація екскурсій за формою проведення.
14. Основні етапи підготовки екскурсії. Розробка інноваційного екскурсійного продукту.
15. Складання контрольного і індивідуального текстів.
16. Комплектація «портфеля екскурсовода».
17. Складання технологічної карти.
18. Структура екскурсій. Вимоги до проектування маршруту екскурсії.
19. Технологічні фази екскурсії.
20. Класифікація екскурсійних об'єктів.
21. Основи спеціалізації роботи екскурсовода.
22. Специфіка роботи з іноземними туристами.
23. Професійна майстерність фахівця-екскурсовода.
24. Ораторське мистецтво, комунікаційна майстерність екскурсовода.
25. Послідовність дій екскурсовода під час показу екскурсії.
26. Система підготовки та підвищення кваліфікації екскурсовода.
27. Екскурсійне обслуговування: організаційні вимоги, техніка проведення.
28. Роль логічних переходів у ході проведення екскурсії.
29. Паузи в екскурсії.
30. Організація і використання вільного часу екскурсантів на екскурсіях.
31. Основи музеєзнавства. Музеї як дозвіллеві центри.
32. Еволюція музейної справи.
33. Порядок створення і матеріальна база музеїв.
34. Комплектація фондів музею. Форми комплектування.
35. Інвентаризація музейних фондів.

36. Зберігання музейних фондів.
37. Режим збереження фондосховищ, експозицій.
38. Температурний, світловий, біологічний режими зберігання музейних експонатів.
39. Захист музейних предметів від вологості, забруднювачів повітря і механічних пошкоджень.
40. Методи побудови музейних експозицій: систематичні, ансамблеві, ландшафтні, панорами, діорами, тематичні.
41. Виставки і виставкова діяльність.
42. Проектування експозицій.
43. Експозиційне обладнання в музеях.
44. Презентація тематичних експозицій.
45. Перспективи розвитку музейної справи в Україні.
46. Музейний фонд України.
47. Пам'ятки світового значення в Україні.
48. Музейна мережа Полісся.
49. Сутність екскурсійного менеджменту.
50. Нові інформаційні технології музейної справи.

10. Підсумковий контроль успішності навчання.

Форма контролю – екзамен.

Питання для контролю:

1. Сутність екскурсознавства як науки.
2. Принципи екскурсійної діяльності.
3. Особливості екскурсійного методу.
4. Виникнення і розвиток освітянських екскурсій (др. пол. XIX – поч. XX ст.).
5. Екскурсійна діяльність українських наукових товариств (др. пол. XIX – поч. XX ст.).
6. Перше бюро подорожей та екскурсій в Україні (др. пол. XIX – поч. XX ст.).
7. Створення та розвиток системи екскурсійних закладів в Україні в 20–30-х рр. XX ст.
8. Екскурсійна діяльність у сучасній Україні.
9. Основні ознаки екскурсії.
10. Функції екскурсії.
11. Класифікація екскурсій.
12. Багатопланові екскурсії і особливості їх проведення.
13. Тематичні екскурсії.
14. Показ на екскурсії, його особливості.
15. Етапи проектування нової екскурсії.
16. Етап визначення теми, мети та завдань екскурсії.
17. Відбір літературних та інших джерел у проектуванні екскурсії.
18. Відбір і вивчення екскурсійних об'єктів.
19. Екскурсійні об'єкти та їх класифікація.
20. Атрактивність екскурсійних об'єктів.
21. Маршрут екскурсії.
22. Вимоги до проектування екскурсійного маршруту.
23. Обхід (об'їзд) маршруту при моделюванні екскурсії.
24. Складання контрольного тексту.
25. Контрольний та індивідуальний тексти екскурсії.
26. Комплектація «Портфеля екскурсовода».
27. Визначення методичних прийомів проведення екскурсії.
28. Складання технологічної карти.

29. Проведення пробної екскурсії (прийом–задача).
30. Методика оцінки екскурсійних об'єктів.
31. Методичні прийоми проведення екскурсій.
32. Методичні прийоми показу під проведення екскурсії.
33. Методичні прийоми руху під проведення екскурсії.
34. Методичні прийоми розповіді під проведення екскурсії.
35. Особливі методичні прийоми під проведення екскурсії.
36. Зміст поняття «екскурсійна методика», її значення у наданні екскурсійних послуг.
37. Методи дослідження і дослідницька робота під час екскурсій та походів.
38. Прийом попереднього огляду.
39. Прийом панорамного показу.
40. Прийом репортажу.
41. Прийом зорового порівняння.
42. Прийом зорової реконструкції.
43. Прийоми активізації пізнавальної діяльності під час проведення екскурсії.
44. Технологічна карта екскурсії.
45. Перелік технологічних документів, які визначаються як результат проектування послуги «екскурсія».
46. Технологічні фази проведення екскурсій.
47. Фахові вимоги до екскурсовода.
48. Складові професійної майстерності екскурсовода.
49. Хронологічні особливості проведення екскурсії.
50. Паузи та вільний час в екскурсії.
51. Перспективи розвитку екскурсійної справи в Україні.
52. Екскурсія – класична форма знайомства з музейними експозиціями.
53. Екскурсійна послуга музеїв як вид соціально-культурної діяльності.
54. Історія розвитку музейної справи в Україні.
55. Особливості музейних екскурсій та наукової діяльності.
56. Музеї як соціокультурне явище, функції музеїв.
57. Музейний предмет і його властивості.
58. Поняття «предмет музейного значення» та «музейний предмет».
59. Класифікація музеїв.
60. Основні напрямки та види науково-дослідної роботи в музеях.
61. Організація науково-дослідної роботи в музеях.
62. Поняття «музейний фонд», наукова організація музейних фондів.
63. Комплектування музейних фондів.
64. Зберігання музейних фондів.
65. Організація взаємовигідної співпраці музеїв із туристськими фірмами.

11. Методичне забезпечення курсу:

Атлас історії культури Волинської області / відп. ред. Ф. В. Зузук. – Луцьк : Ред.-вид. від. «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 112 с.

Карпюк З. К. Екскурсознавство і музеєзнавство: методичні рекомендації для практичних робіт із курсу / З. К. Карпюк, Н. В. Цвид-Ендрю. – Луцьк : «Друк-Формат», 2017. – 48 с. (друк. ар. – 2,72) (протокол № 8 від 24.05.2017 р. засідання науково-методичної ради Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки).

12. Рекомендована література

Основна література

1. Бабарицька В. К. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посіб. / В. К. Бабарицька, А. Я. Короткова, О. Ю. Малиновська. – Київ : Альтерпрес, 2007. – 464 с.
2. Волинь–туристам : [карта до Євро-2012] : авт. колектив : Ф. В. Зузук, З. К. Карпюк, О. В. Антипюк, О. Л. Димшиць, Л. К. Колошко, Р. С. Качаровський ; Лабораторія краєзнавчих атласів Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : Ред.-вид. від. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2012. – 1 к. (2арк.).
3. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності [текст] : навч. посіб. / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 178 с.
4. Екскурсологія // Туризмологія : концептуальні засади теорії туризму : монографія / [В. К. Федорченко, В. С. Пазенок, О. А. Кручек та ін.]. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – С. 253–262.
5. Історія екскурсійної діяльності в Україні : навч. посібник / [В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко]. – К. : Кондор, 2004. – 166 с.
6. Крачило М. П. Крезнавство і туризм : навч. посібн. / М. П. Крачило. – К. : Вища шк., 1994. – 191 с.
7. Музеєзнавство (музеєлогія) // Туризмологія : концептуальні засади теорії туризму : монографія / [В. К. Федорченко, В. С. Пазенок, О. А. Кручек та ін.]. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – С. 262–271.
8. Організація екскурсійної діяльності : підручник / М. М. Покоłodна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 180 с.
9. Основи екскурсознавства // Основи туристичної діяльності : підручник / Т. Г. Сокол; за заг. ред. В. Ф. Орлова. – К. : Грамота, 2006. – С. 169–186.
10. Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей : навч. посіб. / Б. П. Пангелов. – К. : Академвидав, 2010. – 248 с.
11. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах : підручник / І. В. Петрова. – К. : Кондор, 2005. – 408 с.
12. Пясецький В. Вулиці і майдани Луцька : історико краєзнавчий довідник / В. Пясецький, Ф. Мандзюк. – Луцьк : Вид-во «Волинська обласна друкарня», 2005. – 398 с.
13. Рутинський М. Й. Музеєзнавство : навч. посіб. / М. Й. Рутинський, О. В. Стецюк. – К. : Знання, 2008. – 428 с.
14. Якубовський В. І. Музеєзнавство : підручник / В. І. Якубовський. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2010. – 352 с.

Додаткова література

15. Бейдик О. О. Волинська область у книзі рекордів України / О. О. Бейдик, Л. В. Ільїн // Науковий вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2010. – № 15. – С. 139–144.

16. Вітрик І. Нерухомі пам'ятки на заповідній території Національного музею історії України в Києві / І. Вітрик, А. Цебрук // Історія і сьогодення музею: головні аспекти діяльності, завдання, проблеми, рішення : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. до 150-ї річниці засн. музею в Чернівцях, (Чернівці, 15–16 трав. 2013 р.) / Упр. культури Чернів. обл. держадмін., Чернів. обл. краєзн. Музей ; [редкол.: О. Затуловська та ін.]. – Чернівці, 2013. – С. 454–457.

17. Волинь туристична : путівник. – Київ : ТОВ «Світ Успіху», 2008. – 364 с.

18. Голубнича С. Екскурсійне обслуговування природоохоронної спрямованості / С. Голубнича // Вісник Львівського університету. Серія географічна : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка ; [редкол.: О. Дністрянський та ін.]. – Львів, 2013. – Вип. 43, Ч. 2. – С. 20–25.

19. Івченко А. С. Україна. Захід : путівник / А. С. Івченко. – К. : ДНВП «Картографія», 2009. – 228 с.

20. Івченко А. С. Україна. Фортеці, замки, палаци... : путівник / А. С. Івченко, О. А. Пархоменко. – Київ : ДНВП Картографія, 2009. – 600 с.

21. Карпюк З. К. Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог / З. К. Карпюк, В. О. Фесюк, О. В. Антипюк. – Київ : ТОВ «ОК–ПОЛІГРАФ», 2018. – 136 с.

22. Колосок Б. В. Луцьк – пам'ятка архітектури та містобудування : історико-архітектурний нарис / Б. В. Колосок. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2011. – 124 с.

23. Опейда Л. М. Використання віртуальних екскурсій у навчальному процесі (на прикладі проекту «Віртуальний Луцьк») / Л. М. Опейда, А. Р. Опейда // Науковий парк та інноваційна інфраструктура університету як основа розвитку освіти та науки : зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф., 4–5 жовт. 2013 р. / М-во освіти і науки України, Волин. обл. держ. адмін., Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; [ред.: В. Є. Сикора та ін.]. – Луцьк, 2013. – С. 135–136.

24. Троневиц П. Прогулянка Волиню та Луцьком : наук.-попул. видання / П. Троневиц, О. Карліна. – Київ : ТОВ «Балтія-Друк», 2015. – 160 с.

25. Шацький національний природний парк : альбом / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки; голова ред. кол. І. Я. Коцан, відп. ред. Ф. В. Зузук; уклад. : В. П. Войтюк, І. І. Кузьмішина, Л. О. Коцун, К. Б. Сухомлін, В. І. Матейчик. – Луцьк : Ред.-вид. від. «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. – 408 с.

26. Юрєнева Т. Ю. Музееведение : учебник для высшей школы / Т. Ю. Юрєнева. – М. : Академический Проект, 2006. – 560 с.